

ZAKAJ OTROKU PONUDITI GOZD? / Darja Keber vzgojiteljica / Vrtec Mavrica Trebnje

UVOD

V današnjem času smo zaradi hitrega načina življenja, potrošniške družbe in naglega napredka tehnologije izgubili stik z naravo in to nezavedno prinesli na otroke, ki danes odraščajo odtujeni od narave. Otroci veliko časa preživijo v zaprtih prostorih neaktivni, brez ustreznih spodbud in čutnih dražljajev. Pozabljamo, da nobena igrača ne stimulira vseh čutov naenkrat tako kot sama narava.

Če želimo, da temu ne bo tako, se bo potrebno vrniti nazaj k naravi in dati otrokom to, kar najbolj potrebujejo, in to je čas za bivanje in igro, in sicer v gozdu oziroma v naravnem okolju. Kajti gozd velja za idealno vzgojno in

učno spodbudno okolje, ki pozitivno vpliva na celosten razvoj otroka.

Če želimo, da otrok vzpostavi stik z naravo, jo mora doživeti, doživi pa jo le, če je v njej, kar pomeni biti v učilnici za trajnosti razvoj (Katalinič 2010).

Otrok prek čutnih zaznav in gibanja spoznava in odkriva svoje telo, razvija odnos do svojega telesa in okolja, v katerem se giblje. S pomočjo zaznavanja in gibanja pridobiva izkušnje tudi na ostalih področjih razvoja (gibalnem, kognitivnem, govornem, emocionalnem in socialnem). Področja v predšolskem obdobju se prepletejo in so v neposredni ali posredni odvisnosti, iz česar sledi, da sprememba na enem

področju vpliva na spremembo na drugem (Videmšek Piškot 2007).

Prostor, kjer lahko otroku na enem mestu ponudimo čutno zaznavanje in spontano razvijanje oz. krepitev motoričnih sposobnosti, je v prvi vrsti gozd. Če bomo odrasli z veseljem odhajali v gozd, nam bodo otroci sledili, nas posnemali in se tako naučil imeti radi naravo (Katalinič 2010).

Cilje, ki smo jih želeli doseči z dejavnosti v gozdu so bili, da otrok:

- razvija čutno doživljanje z usmerjanjem in povečanjem pozornosti v občutenju telesa, tipanja, opazovanja in poslušanja zvokov iz naravnega okolja;

- odkriva in spoznava živo naravo;
- sproščeno izvaja naravne oblike gibanja (hoja, tek, skoki, poskoki, plezanje itd);
- išče lastne poti pri reševanju gibalnih problemov;
- klasificira in razvršča;
- razvija jezikovne zmožnosti ob različnih funkcijah in položajih v različnih socialnih situacijah (Kurikulum za vrtce 1999).

IZHODIŠČE: ZAKAJ SMO DEJAVNOSTI IZ IGRALNICE PRENESLI V GOZD?

Narava nam nudi prostor za raziskovanje, učenje o tveganju, krepitvi samozaupanja in pobeg v domišljijo (Danks in Schofield 2007, 10).

Danes otroci premalo časa preživijo v naravi, so neaktivni, brez gibanja in čutnih dražljajev. Neaktivnost in odsotnost gibanja vpliva na oslABLJENO delovanje možganov in pomanjkljivo

tvorbo sinaps oziroma povezav med nevroni. Posledice je tako moč prepoznati pri fizičnem, čustvenem in kognitivnem razvoju otroka (Hojs 2014).

S tem, ko se otrok veliko giblje in je aktiven, povečuje število povezav med nevroni, kar se odraža v gostejši nevronske mreži, saj so možgani kot senzorični proces, ki obdeluje podatke na osnovi čutnih zaznav (Rajović 2010).

Zato ni bilo dileme, da bi dejavnosti iz igralnice prenesli v gozd, saj se zavedamo, da ga otroci potrebujejo. Kajti gozd s svojim vplivom in delovanjem na čutila pospešuje razvoj sinaps v možganih in tako posledično pozitivno vpliva na vsa področja otrokovega razvoja.

POTEK DEJAVNOSTI

Dejavnosti so potekale v srcu narave. Izbrali smo si dva kotička, v katera

smo se vedno vračali. Glavno vodilo pri bivanju v gozdu je bilo, da otroci prek gibanja in čutnih zaznav začutijo gozd in ob tem razvijajo svoje gibalne sposobnosti.

TIPAM, VOHAM, SLIŠIM, ČUTIM IN SE GIBAM

Otroci so izredno radovedni, svojo radovednost potešijo tako, da želijo živali oz. rastline otipati, povohati, saj hrepenijo po zadoščanju čutnih zaznav, kot so vid, tip, vonj, okus in sluh (Katalinič 2010).

Preden smo začeli raziskovat gozd s čutili, sem otroke povprašala, zakaj uporabljamo naša čutila. Otroci so dejali:

- »Oči imamo zato, da lažje vidimo.«
- »Nos imamo zato, da vohamo in pihamo v robček.«
- »Roke imamo, da lahko prijemamo igračke.«

- »Roke imamo, da lažje hodimo s palicami.«
- »Ušesa imamo zato, da boljše slišimo.«

V gozd smo hodili z lesenimi pohodnimi palicami, s pomočjo katerih smo si dodobra razgibali celo telo. Prvi obiski gozda so bili namenjeni prosti igri. Nekateri otroci so na začetku potrebovali spodbudo, da so se sami zaigrali, a s časoma je omenjena težava izginila.

V gozdu smo izvajali dejavnosti, ki so spodbujale vidne, slušne in taktilne čute.

S pomočjo vida smo opazovali drevesa, odpadno listje, mah, drobne živali, ki so lezle po drevesu in pod odpadnim listjem. Nabirali različne gozdne plodove in gozdni material, ki smo ga razvrščali v urejeno množico. S pomočjo »rjuhe« smo v zrak metali odpadno listje in opazovali njegovo padanje. Igrali smo se različne socialne igre, ki so temeljile na opazovanju in orientaciji.

Sproščali smo se ob poslušanju naravnih zvokov (ptičjem petju, šelestenju listov) in ob tem ugotovili, da v gozdu

ni nikoli tišine. Naravne zvoke smo ustvarjali s hojo po listju, s tolčenjem ene palice ob drugo in ugibali, iz katere smeri prihaja zvok.

Tipali in objemali smo drevesa. Pri tem smo ugotovili, da so nekatera debela hrapavo oziroma gladka. V objemu dreves so otroci dejali: »Drevo mi ni nič reklo« in »Drevo pravi, da moramo biti tiho.«

Z zavezanimi očmi smo hodili ob vrvi in po otipu prepoznavali različne gozdne plodove in gozdni material.

Bosonogo smo se sprehajali po mehki travi, pesku in okroglih kamnih, pri čemer je bilo prisotno tudi nekaj joka, saj je bilo za določene posameznike to nekaj povsem novega. Celotno otrokovo telo je tako zaznalo dotike naravnega okolja.

Vohali smo drevesa, mah, gozdna tla in gozdni zrak ter ob tem utrjevali globoki vdih skozi nos in izdih skozi usta.

Izvajati smo različne vaje joge, ki so bile prilagojene starosti otrok. Osvojili smo položaj drevesa, metulja, muce, gore ... Se vzpenjali in spuščali po gozdni klančini, hodili po listju in koreninah, prestopali vrv, se plazili pod vrvo in vejami, se igrali z vejami, jih prenašali in sonožno skakali iz štorov. Hoja po prstih in tek sta otrokom po gozdu predstavljala kar nekaj težav. V gozdu smo se lovili in skrivali, plezali na drevesa in z njih skakali, prikazovali gibanje različnih živali in pri tem neizmerno uživali.

ZAKLJUČEK

V gozdu nam ni bilo nikoli dolgčas, naša čutila so oživila in nam omogočila, da smo dosegli vse zastavljene cilje. V gozdu sem se dobro počutila, kot kaže pa sem svoja občutja prenesla tudi na otroke, ki so prek mimike na obrazu kazali, da so v gozdu srečni in zadovoljni. Ugotovila sem, da so določeni posamezniki v gozdu drugače funkcionirali kot v igralnici. Pozitivne učinke kontinuiranega obiska gozda pa je bilo tako mogoče opaziti

na govornem, socialno čustvenem, kognitivnem in gibalnem področju.

Pri otrocih je bil opazen velik napredek, razširili so svoj besedni zaklad. V pogovor so se začeli vključevati tudi otroci, ki so bili običajno molčeči, otroci so med sabo več komunicirali kot v igralnici.

Povečala se je motivacija za sodelovanje, manj je bilo agresije oz. izbruhov jeze (negativnih čustev) in več smeha ter dobre volje (pozitivnih čustev).

Postali so boljši opazovalci, raziskovalci, podaljšala se je koncentracija pri vodenih dejavnostih kot tudi pri prosti igri, izboljšal se je spomin, povečala se je uporaba matematičnih izrazov.

Pridobili so boljšo koordinacijo v gibanju celega telesa in zaupanja v svoje telo, pri hoji po gozdu je bilo manj padcev in spotikanja ob veje. Otroci so postali bolj samozavesti. Izboljšale so se ročne spretnosti.

Naši obiski gozda se bodo v prihodnje še nadaljevali in bodo temeljili na gradnji temeljev, ki smo jih postavili. S tem bom dala otrokom to, kar najbolj potrebujejo, in to je čas za igro v srcu narave, ki velja za idealno vzgojno, učno in spodbudno okolje.

Literatura

- Danks F. in Schofield J. (2007) *Igrišča narave: igre, ročne spretnosti in dejavnosti, ki bodo otroka zvalile ven*. Radovljica: Založba Didakta.
- Hojs R. (2014) *Otroci potrebujejo gozd*. Kamnik: Inštitut za gozdno pedagogiko in Vrtec Antona Medveda.
- Katalinič D. (2010) *Prvi naravoslovni koraki*. Mizarstvo Antolin d.o.o.
- Kurikulum za vrtce* (1999) Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
- Rajovič R. (2010) *IQ otroka – skrb staršev*. Ljubljana: Društvo Mensa Slovenija.
- Videmšek M. in Pišot R. (2007) *Šport za najmlajše*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport, Univerza v Ljubljani.